

DEBRECZEN

POLITIKAI, TARSADALMI és KOZGAZDASZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi part” közlönye.

Megjelen naponként, pánék és vasárnap kivételével.

Árjegyzék... Hirdetési díj... Náljár-ban megjelölt költ...

Advertisement for a building or architectural service, including text like 'Képzési árak' and 'Helyben és postán küldve'.

Advertisement for a bathhouse, titled 'Gyógy-fürdő', mentioning 'Közvetlen közelében' and 'Kád és kőfürdő'.

Advertisement for a real estate agent, 'Váradi Imre', mentioning 'Kiküldött végrehajtó az 1881' and '102. §-a értelmében'.

Tisza Ishlben.

Tegnap, egy szenzációs leleplezés jellelve birt közleményünk után, hozzuk meg egy, a Tisza ichli időzésére vonatkozó, Bécsből eredett tudósítást. Így hangzik: Ha Tisza meglegedetten tért is haza, röviddel ez előtt egyáltalán nem voltak gondtalan napjai...

informáltassék. Így a mai helyzet kizárólag Szögyény érdeme. Feltűnt, hogy Tisza egy izben 2, másodizben pedig 3 óra hosszúságú volt a királynál. E hosszú audienciákat azzal magyarázzák, hogy ezek alatt állapították meg a megjelenendő királyi kéziratok szövegét. Ezeknek elseje a 200 éves budai jubileum alkalmából fog megjelenni, a másik az országgyűlés megnyitására, mint királyi leirat fog a képviselőkhöz intézteni. Ugy a kéziratban, mint a leiratban, lesz egy-egy passzus, mely a hadsereg kérdésével foglalkozik. Az időpontnak megválasztása, melyben a kir. kézirat megjelenendő legyen, hirtelen Tiszára bízott, arra is felhatalmazást nyert, hogy a leirathoz még előzőleg magyarázatokat fűzhessen. Tisza meghívást kapott Gasteinba, de ő gasteini utazását a kolera állásától (?) tette függővé. Ebből azt sejtik, hogy Tiszát meghívták ugyan Gasteinba, de észrevette, hogy ő az európai bajok gyógyítása körül... fölösleges s azért a kolera őrve alatt visszavonult.

rályné a német császárral együtt várta királyunkat. Midőn az tegnapelőtti este Gasteinba érkezett, a német császár nyaralójának előcsarnokában először is Vilmos herceg üdvözletét küldte a német császár egészségére felülvizsgálódott. Azután felhaladva a lépcsőn, királyunk így szólt a német császárhoz: „Nagyon örülök, hogy láthatlak, s megölelte s megcókolta a német császárt. Bismarck herceg, ki a vértés tábornoki egyenruhát, a Szent-István-renddel viselte, a közönség részéről a legzajosob ovációkban részt vett. A herceg kezével intett s úgy kérte a közönséget, hogy mellette ne tüntessen. Bismarck neje, a fogadásánál, a fürdővendégek sorában volt jelen; királyunk a herceggel megszólította. Négygyűlések. A Janszki-ügyben vasárnap a vidéken több négygyűlés tartott. Az eddig érkezett hírek szerint a négygyűlések a budapestihez hasonló rendben folytak le. Kiváló ügyemet érdemel a Nagyváradon, tehát Tisza Kálmán legsajátabb területén megtartott négygyűlés, melyen, a hivatalos táviró szerint négyezer ember volt jelen. Ez igen imponáló tünemény. A szabadevű párt azonban teljesen távol maradt a négygyűléstől. A négygyűlést Vágási Imre ügyvéd megnyitván először Mikulay Géza, a 48-as párt elnökét ajánlta. Ez röviden megköszönte a bizalmat, Kunyhósy János rendező-bizottsági elnöknek adta át a szót, ki loyális hangon tartott beszédeben tárgyalván az ügyet, határozati javaslatot indítványozott, melyet három pontba foglalt össze, melyek szerint a négygyűlés fejjeze ki törhetlen ragaszkodását a koronás főkirálynak, kérjen elégtételt a szenvedett sérelmekért és a magyar országgyűlés hasson oda, hogy magyar onálól hadsereg állítsák fel, mely nagyobb hűséggel fogja megvédeni hazáját és szerettét királyát. Lukács Gyula orsz. képviselő és Nagy Lajos felszólalása után a négygyűlés közfelkiáltással elfogadta a Kunyhósy által felolvasott határozati javaslatot s annak az országgyűlésnek leendő beújításával a jelen volt Rigo Ferencz orsz. képviselőt kérte fel. — Vegül elénekelték a néphimnusz, mire a nagy néptömeg rendben szetozott. Radetzky szobra és Strossmayer püspök. A hírad. diakovari püspök elrendelte a Radetzky-szoborra való gyűjtést, ez által tüntet a katonai körök mellett és Magyarország ellen. A becsi „Vaterland” meg is dicseri emiatt, irván a következőket: „Ezen ország (i. e. Horvátország) lakói mindig legszentebb kötelességüknek tartották a szerettett császárnak (I) és uruknak változatlan hűséggel szolgálni. Ausztria (I) minden győzelem közös öröm, minden veresége közös fájdalom és gyász volt rajuk néve. Radetzky neve azért ünnepezt Horvátországban, mert erőben duzzadó lángésznek. Utána szingzagad csoportulásban a többiek, s zárkóll megrendítő tragikumával a Kétszomszédvár, a művésziileg fegyelmezett tehetség e remek termeke. Más kötetekben a drámai költszet kaj-tásai, s köztök Csongor és Jünde, mely lehet rossz színű, de elragadó költői mű am. Éa legalább nem képezlek oly sivár prózai leket, melyet e bűbajos, tündéres, zengő költemény meg ne hódítana, el ne bájolna. Aztán a kisebb költemények köteté, Vörösmarty költszetének a leggazdagabb bányája. Mily szemfényvesztő tarkaság e könyv lapjain, mily változatosság tárgyban, formában, hangban, szinben! A szokottabb költői műfajok csaknem kivétel nélkül mintaszerű példányokkal képviselvék. Így az elegia, a legenda, az óda, a ballada, a románcz, regékép, életkép, mese, költői beszélek, mūdál, népdal stb. a fenség, kellem, báj, naivság, játszság, humor, szenvedély, tréfa s mely bölcsélem hur-jairól szakadozva. Nem utolsó érdeme e példányok némelyikének az sem, hogy népies zamatuk. Mellesleg megjegyezte, különös, hogy Vörösmartynek a tulajdonát vették észre s méltányolták legkevésbé az eddigéle vele foglalkozók. Pedig ő volt a költőink közt Petőfiig, ki a népi elemet teljesen abszorbálni és művészi sajtájává tudta tenni. Csak a Kincskeresők némely idevágó jelene-teire, a Buslegény, Pusztacsárda, Laboda kedve, Gábor diák, Mák Bándi, Becskerek, A katoná, A szegény asszony könyve című-ekre emlékeztetek. Mennyivel természetesebbek, tőrl szákadottabbak ezek, mint a Kisfaludy és Czuczornak még a Petőfi rovására is annyira dic-sőített szépek darabjai, melyeken egyre érzik

az ő emlékéhez a tiszteletréméltó ősi feketesárga zászlónak (I) csak győzelmei fűződnek.” stb. Strossmayer felhívásában pedig azt mondja a horvátokról: „Néponk az 1848-49-iki viharos napok alatt egész szívvel áll az ontőrek véseké mozditotta elő, melyeknek Radetzky, a dicső tábornagy élete szentelve volt.” Megemlítjük még itt, hogy a legutolsó kimutatás szerint 124,567 frt 20 krajczár gyűlt össze a Radetzky szoborra. Külföldi hírek. A pápa egészségi állapotáról közölt kedvezőlen híreket megczafolják. A pápa egészségi állapota kifogástalan és számos magán audenciát ad. Csak a tömeges fogadtatások vannak felfüggesztve, mint máskor is nyáron. — Belasztban újabb véres zavargások történtek; katonai erősb. kellett kéri. E hírel egyidőben jelentik, hogy Gladstone az őszel megkérja látogatni Irlandot. China a képviselője megkötötte a szerződéseket több német gyárral nagymennyiségű távirásodrony, vasuti sinek, eszközök és gépek szállítása iránt. Fényesebb diadala még nem volt ennél a német iparnak s Anglia ipari fánóbbőségét a keleten ennél érzékenyebb csaps még nem sújtotta. — Az oroszai határsértésről a bukarésti Románia Libera azt írja, hogy a mindkét részről félreértésen alapult eset szerencsésen el van intézve. A debreczeni erdők és az erdei kaszálók kérdéséhez. (IV.) Mások szerint a fentnevezett puszták és erdőségek, kaszáló birtokok akképen ennének rendezendők, hogy a kaszáló birtokoknak ama része, melyben kevesebb erdőterület létezik, kikerekítettén, a mostani tulajdonosok birtokában meghagyatnak, ama rész pedig, mely összefüggő erdő képzett van, a kaszáló tulajdonosok útján oly képen vissza szerzettessék, hogy jelenlegi földjeik helyébe, a mennyiben az erdők között létező s a város tulajdonát képező kaszálóból ki nem tölnek, a vakeri pusztán megfelelő területből pótoltatának ki. Ezen birtokrendezési módnak is a többi között ama hátránya van, hogy azon kaszáló birtokosok, akiknek az összefüggő erdő között, kitűnő vagy legalább jó termőképességű talajjal bíró földjei vannak azokat cserébe silányabb termőképességű városi birtokot képező kaszálókat, esetleg kiált vakeri földet nyernének, sőt pl. a nagy Csere nevű erdőben létező s a városhoz közelebb fekvő földjei helyett, a távol fekvő vakeri földdel keletene megelégedniök, ami a kaszáló birtokosok érdekét szerfölött sértené, sőt az utána következő birtokrendezés igen hosszadalmas a mű- és népi nyelv közötti örök igazodás. De a legközelebbi példányokat nyújtja Vörösmarty az epigrammában, a költői hang és szikráiban, mely műfajnak pedig elég hivatott mivelője akadt nálunk is. Tán nem csalódnunk, ha azt állítjuk, hogy egész költszetének ez az egyik legszebb oldala. És valóban, ha Arany balladái és Petőfi dalait méltán magasztaljuk, nem keveseb bűszkek lehetünk Vörösmarty epigrammáira is, azokra tudniillik, melyek nem martialis formájuk. Talán az idegenszerű kultúra miatt ezek kevésbé specifikus magyar költői termékek, mint am azok, de azért, a benső, a lényeg maradván mindig az irányadó, éppen oly becsesek. Az eles és találó jellemzés, mely az epigramma sajátsága, ő nála teljesen érvényesült; a hatá-sos rövidség titkát senki költőink közül jobban nem érti, „nagy gondolatokat keskeny határok közt kifejezni” senki jobban nem tud, mint ő. De miként tud kifejezni! Három nagy költőnk van, kik a nyelvnek, melynek irtak, feltétlen urai, de a három közt is — ez már egyszer elvitáztatatlan — Vörösmarty az, ki a leg hatalmasabban, legkifejezőbben kezeli azt. S ez áll epigrammáira néve is, melyekben érzelme hve és mélysége mellett, ott a nyelv ereje és zengzetessége. S aztán van-e lyrai epigrammáknak egy tulajdonságuk, mely alkalmas gyengíteni ama felhozható észrevé-telt, hogy t. i. az epigrammák keveseb speci-fikus magyar költői darabok volnának. Bizony, de nem is szolgai másolatok a Simonides, Archilochos s a többi anthologia-tak műveinek, Vörösmarty az őstől ezektől vehette, de tőlök teljesen függetlenül s éppen nem görög szellemben írta epigrammáit, mint a hogy Kazinczy a magáéit. Nála tárgy, hang szellem egyaránt magyar. Legszebb epigrammái a magyar történelmi eseményeket, alakokat zengik, mint

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

ILONKÁNAK. III. Fényes szemek, barna szemek, Pici kezek, hó karok! De boldog is voltam egykor: Öleltem a fiatalok! Boldogságom tüzhelyétől Távol tart a messzeség... Eper-ajkak, piros ajkak, Holló-fürtök, feketék! IV. Csillagoktól fénylik a menny, Melyik a te csillagod? Az a fényes, mely az égnek Kellő közepén ragyog! Hajk de ennél sokkal szebben Fénylik szemed csillaga... Fényét mért is nem láthatom Nappal úgy, mint éjszaka! V. Szélid galamb a te szerelmed, Az enyim meg holló madár. És mindkettő szépen megfér, Csak volna egy fészekbe már! VI. Álmodom Zöld pázsitos hanton, nyári delután... Zizegő Rengő bokor lombja árnyat hint reám; Lomb között Kis madárka csattog bűvös éneket, Ajakad Vig dalt egykor ilyen szépen zenegett! De a dal Elhangzott, mint pusztán ősi szél szava... Azóta Ráborult egemre öitét éjszaka! Kósa Barna.

Vörösmartyról.

Vörösmarty összes munkáit immár teljesen birjuk a Mehnér Vilmos kiadásában. A kiadás Gyulai Pál aegise alatt létesült, de nem a Gyulai megszokott lelkiismeretességével. Mintha Gyulait magas társadalmi s irodalmi állása elkényeztetek volna már, s legujabban politikai szerepése meguntatta volna vele költőjét, mivel egykor oly kedvel s gondálal foglalkozott. A jelen kiadás rendezéséhez ő minden valószínűség szerint csupán nevével járult, s a tulajdonképeni munkát famulusokra birta, kikből a költő iránti szeretet s a lelkiismeretesség egyépk merőben hiányzott. Különbösen nem botlanánk lepton-nyomon oly hibákra, melyek míg egyrészt kedvt szegik az olvasónak, másrészt, ha egyébként nem ómeri Vörösmartyt, furcsa fogalmat keltenek fel benne e költőről. Szavak, mondatok, egész sorok vannak kihagyva, elferdítve, szőrendek felforgatva s az egész botránys sajtóhibákkal megspekelve. Valóságos blasphe mia. — No de hát így is jó, ezt is köszönjük; emlékezet s gondosabb kiadások alapján majd csak helyre útjuk a hibák nagyjait, s gyönyörködünk. Igen, gyönyörködünk, mert a gyönyör kuforrása buzog fel előttünk, midőn Vörösmartyt felnyitjuk. Régi ismerősök tünnek fel előttünk, régen ismert dallamos kifejezések, mondások csengenek fülünkbe, s újabb, kedvesebb érzést gerjesztve bennünk, a további tanulmányozásra serkentenek. Valóban, e négy-öt vaskos kötetnyi költői mű széles mező a tanulmányozásnak. Az ember alig tudja, hol kezdje, mert minden lap csábítja; s nem tudja, hol végezze, mert a vonzerő fogva tart, a varázs kimeríthetetlen. Ime itt az epikai költemények könyve s benne legelől egy nagyszabású eposz, a Zalánfutás, a ragyogó tulajdonaival s homályos fogatkozásaival egy ifjú

lenne, mivel minden földet, melynek birtokosa változnék, a legszigorúbban kellene osztályozni...

Súrt szűrt cserélni anélkül, hogy valamelyik fél ne károsodna, lehetetlen, mivel egyik fél sem fogadna el káros ily cserét.

Egyébként ezen rendezési mód a legbenyolódottabb. Az igaz, hogy a fent nevezett erdők és közte lévő kaszáló birtokok rendezése minden kéne benyolódott és nehéz feladat...

Az erdő és kaszáló birtokok rendezését célszerűen és lehetőleg legigazságosabban lehet általán keresztlvónyi, hogy tekintettel a talaj és helyi viszonyokra, a nagyobb erdő és kaszáló területek minék előtte más munka megkezdésénél, egyszerűen kikerekítettnek, tekintetbe nem véve, hogy a kikerekített erdő testben befoglaltnak-kisebb területű szántók és kaszálók, valamint azt sem, hogy a nagyobb területű kaszálók között léteznek-e kisebb, sőt nagyobb fásportok is?

Az ily módoni erdő és kaszáló birtokok kikerekítése alapján eszközözendő birtokrendezés céljából egy bizottság választandó meg s a helyszínre kiküldendő lenne; ezen bizottság tagjai lennének egy a város kebeléből megválasztott elnök; egy nem érdekelt szakértő erdőművelő illetve erdőrendező; egy nem érdekelt szakértő gazdaság; és egy hiteltel mérnök.

Az erdőrendező és a mezőgazdász, tekintettel a talajviszonyokra meghatározván az erdő és mezőgazdasági birtokok közötti határvonalakat, és azokat kellően hancsikkokkal elkülönítvén, — a mérték nyomonban a területeket felméri, s e felvételi alapon ideiglenes föld könyvet készít.

Az erdőrendező az erdőnek fentmaradt részeit, bele érve a tisztásokat és a hozzá csatolt kaszáló birtok részletet, — mint beosztandó területeket, erdőrendezés céljából felbecsüli.

A mezőgazda pedig a mezőt gazdaságilag jövőben is kezeltető területeket osztályozza, valamint azon kaszálókat is, a melyeket fekvésüknél fogva a célba vett kikerekítés miatt az erdőhöz csatolni kellett; ezen osztályozás avégett szükséges, hogy azon esetben, ha az erdőhöz csatolt kaszáló birtokrészeket, más helyen kellene földet kiadni, ezen cseré, az osztályozás alapján megajtható legyen.

A bizottsági elnök vezetése alatt, tehát a fentebb mondottakkal fogva, a szakértő erdőrendező, — mint erdőrendező is — a mezőgazdászal egyetértőleg tekintet nélkül arra, beérőült-e az illető terület vagy nem? kikerekített; mindazon területeket, a melyek termőképességüknél fogva mezőgazdasági művelésre alkalmasok, a közte lévő kisebb vagy nagyobb fásportokkal együtt 10 □ öltől feljebb egész 160 □ ölig; míg ellenben azon területeket, melyek jelenleg is összefüggőbb erdőkből állanak és termőképességüknél fogva legnagyobb részben fültetlen erdőtalajhoz tartoznak a közte lévő kisebb területek, pl. 200 □ öltől 1600 □ ölig, esetleg ezen felül is nagyobb területű szántókkal és kaszálókkal együtt az erdőrethoz csatolnának.

Mert ahogy egy részt a kisebb kiterjedésű szántókat, a melyek zárt erdők között be vannak ékeelve mezőgazdaságilag kezelni már a nehéz hozzáférhetőség és beárnyékolás végett is nehéz, ugy hasonlóképen egyes fát, fásportokat, sőt egy vagy két hold területű erdőcskéket, amelyek a többi erdőtesttől elszakasztva a mezőgazdasági birtokon belül állanak, erdőgazdászatiilag okserűen kezelni czélszerűtlen, az erdő védelem pedig teljesen lehetetlen sőt neveléses dolog 9—1600 □ ölt területet — mint jelenleg is gyakorlatban van erdőnek nevezni.

(Vége köv.)
Egyházközségi közgyűlés.
— Első nap. —
Élénk vitát provokált a beregi egyházmegye felebbezése a konventi képviselők választása ügyében, melyet a konventhez került terjeszteni. Ujfalussy Sándor a máj. 3-iki gyűlés határozata hiva fel a figyelmet s indítványozza, hogy a kérdés felett terjének napirendre. Uray Imre az egyházmegye felebbezését pártolja, hangsúlyozza, hogy itt mindent pártizempontból bírálnak meg. Gróf Ráday Gedeon szerint a múltkorai határozat jogerős, melyet az egyházmegyeinek bolygatni nincs joga és így a beregi indítvány nem is tárgyalható. Kovács István és Farkas Antal pártolják a beregi indítványt, míg gr. Degenfeld József ellene szólal fel. Különösen találja, hogy az egyházmegye, mint előbbi hatóság, bocsátkozik az egyházkerület határozatának bírálatába. Ritoók Zsigmond helytelennek tartja, ha a gyűlés tagjai egymás nézetének tisztaságát kétségbe vonják. Ezek mint másik fél tiszta meggyőződésből mondja azt, a mit mondott. Az egyházkerület önálló, független hatóság, mely a valamit kiad véleményadás végett az egyházmegyéknek, ezen véleményhez köve nincsen, csak informáltnál kívánja magát, így az egyházmegyék felett ösülő hatóság. A konvent hatásköre szabatosan elő van írva, csak akkor van felebbezésnek helye, ha vitályos ügyben az egyházkerület, vagy valamely egyházkerület terjeszti fel. Az egyházmegyeinek nem lehet joga az egyházkerület határozatát felebbezni. Ez a legszélsőbb centralizációhoz vezetne, s a presbyteriumok az egyházmegyék határozatát a konventhez felebbezhetnék. Ha egy törvényt helytelennek tartunk is, tartozunk azt követni, az egyházkerület határozatát is tartozunk követni, míg ellenkező határozat nem hozatik. Uray Imre a bizottság tisztelt elnökét, melyet előtte való hangoztatott. Neki a konvent eszményképe nem volt, a zsinati törvényekben le vannak rakva azon alapok, melyek megteremtették azt, hogy a konventtel, mint hatósággal számolunk kell. Hol lehet akkor a kisebbség véleményének va ami súlya, ha a többség vindikálja magának azt a jogot, hogy határozata ellen jogorvoslás, felebbezés ne lehessen? 13 egyházmegye közül 8, 4 egyházkerület közül 3, a kisebbség véleményét pártolta, s a kisebbség óvatosságának a jegyzőkönyvben nyoma sincs. Ugy látja hogy e kérdésben egymás véleménye tiszteltben nem tartatik. Szóla a beregi indítványt pártolja. Uray Imre személyes kérdésben emel szót. Sajnálja, hogy a politikát behozta a gyűlésbe, de ezt nem ő kezdte, — hanem egy korábbi gyűlésen... Tatar János. Tatar János szó-

Egyházközségi közgyűlés.

— Első nap. —

lani kezd. Za, támad. Mint a békésbánsi egyházmegye képviselője tiszteltetni kívánja... mert hatszor annyit tesz ezen egyházmegye, mint a beregi. Abban a meggyőződésben van, hogy a ki a közügyek vezetésére felhivatik, azt tiszta meggyőződés és józan felfogás vezeti. A beregi indítvány pedig kétségbevonja a tiszta meggyőződést és józan felfogást, így a beregi egyházmegye identificálja magát a római pápával. A falusi utolsó közönség is tudja azt, hogy a többség dönt, ez oly alkotmányos felfogás, melyet ha a beregi egyházmegye nem tudna, indítványozna, hogy az alkotmánytanból póttaufolyam rendeztesse a számát. A kisebbség hajljon meg a többség határozata előtt, mint az országgyűlési többség is teszi, nem apellálva a — muszka czárhoz. Ujfalussy Sándor indítványhoz járul. Szóka János sajnálja, hogy e fontos kérdést nemelyek nevelésesen tárgyalják. Szomorú jeleket lát a meghasonlásban. Miért akarják meggátolni, ha egy egyházmegye sérelmet orvosoltnál akarja? Pártolja a beregi indítványt. Ferge József, Tatar János szavaire tesz megjegyzéseket. Lukács Ödön azt hiszi, hogy az a csendes nyugalom, mely egy ilyen méltóságos testületet megillet, nem fog addig visszatérni, míg ezen ügy jószágon elintézve nem lesz. Pártolja a beregi indítványt.

Névszerinti szavazás kéréstve, a szavazás a következőleg ejtetett meg.

Igennel szavaztak: Szeremley József, Pesterdy Károly, Uray Imre, Szabó Károly, Szőke János, Lukács Ödön, Bencsik István, Kiss Áron, Ilyés Bálint, Kiss Albert, K. Tóth Kálmán, Beke Mihály, Ferge József, Kovács István, Vitez Mihály, Soltesz János, Dr. Kovács Sándor, Farkas Antal.

Nemmel szavaztak: gróf Degenfeld József, Szabó János, gr. Ráday Gedeon, Ritoók Zsigmond, Dávidházy János, Bernath István, Frater Imre, Székely Károly, Ujfalussy Sándor, Segesváry József, Szél Kálmán, Balogh Ferencz, Simonffy J., Solész László, Katona Endre, Lengyel Imre, Tatar János, Hajnal István, Szell Akos, Garzó Gyula, László János, Nagy Ferencz, Végvá Sándor, Rásó Antal, Szentpály Jenő, Ujlaky Gábor, Márk Ferencz, Tüdös János, Joó István, Vozáry Gyula, Elek Lajos, Tóth Samuel.

Igennel szavazott 18, nemmel 32, így a beregi indítványt elvetették.

Utiés vége d. u. 3 órakor.

— Második nap, aug. 10. —

A mai gyűlés a tegnapi gyűlésről felvett jegyzőkönyv hitelesítésével kezdődött. Tagok kevesebb számmal jelentek meg, mint tegnap. Révész Bálint püspök ur — gyengélkedése miatt — szintén nem volt jelen, helyét Kiss Áron mint legöregebb esperes foglalta el. A napirendre került tárgyak szép és biggadt vitát provokáltak.

Tóth Samuel főjegyző jelenti, hogy 11-ly és 13 Bálint egyházkerületi tanácsbíró tisztet továbbra is kész megtartani. A jelentés eljénzessel vétett tudomásul.

Felolvastatott a főiskolai gazdasági tanács jegyzőkönyvének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. A jövő iskolai évre előirányzott költségvetésnél 2326 frt 17 kr hiány mutatkozik, melyet a tőkepénztárnak kell fedezni. A tőkepénztár jelenlegi állása 161848 frt, fogyott a tőkepénztár 10 év alatt 9457 frttal.

Az újabb párhuzamos gym. osztályok felállításra 3400 frt szükséges, — melyre alap nem lévén, fedezésére a tandíjak rendezése és felemelése volt szükséges, s e szerint ezen-tul minden gym. taruó egyforma tandíjat fizetne, — még pedig a protestáns tanuló 20 frtot, a nem protestáns 40 frtot, — így 8564 frt többlet remélhető, mely a 3400 frt újabb osztályok fedezni fogná. A tanárok száma még zárt tartónak 2 segéd és 3 helyettes tanárral.

A tanári fizetéseket összesen 51527 frt, — erre a tanári fizetéseket biztosító alap 42690 forint 71 kr, — a közközségi alapoknál 7495 forint 50 kr többlet mutatkozik, mely nagyrészt fedezze a tanári fizetéseket, mely nagyrészt fedezze a tanári fizetéseket, mely nagyrészt fedezze a tanári fizetéseket.

Farkas Antal kijelenti, hogy ő igen szívesen emelné a tanári fizetéseket, de tekintettel arra, hogy 10 év alatt az alaptörke csökkent, s kiállítás van rá, hogy a jövedelmek nem hogy szaporodnának, de még meg inkább apadni fognak: most nem találja időszertnek a tanári fizetések egyenlítését. A párhuzamos osztályok felállítására nézve, miután ez újabb terheket ró a főiskolára, s erre alap nincs, azt mondja, hogy czélszerűbb lenne a más felekezetheli tanuók ideközönését meggátolni, — azt se lehet tudni, vajlon a feleket tandíj mellett lesz-e annyi tanuló, hogy a szükséges többlet a tandíjból befolyjon.

Elek Lajos felvilágosítást meggyjzi, hogy a más felekezetheli tanuók esetleges kizárása esetén még nem szabadul meg a főiskola a párhuzamos osztályok felállításának terhe alól.

Balogh Ferencz szerint a tandíj jelenleg oly magasra emeltetett, a mily fokot még soha sem volt. Ez nem fér össze a főiskola tradícióival. A főiskola sok tehetséges, szegény ifjút nevelt fel, főly, hogy újabb tandíjemelésre lesz szükség, s oly nagy lesz a teher, mely a főiskola iránti kegyeletet csökkenteni fogja, s a szülőik gyermekeiket közlebbi, ocsóbb iskolába fogják küldeni. Lelkipásztoraink, tanítóink, kisebb tisztviselőink — különösen ha több gyermekük van — megbirják-e vajlon e magasabb tandíjvetést? Fel, hogy a református magyar faj, mely kétszeresen van terhelve, mint az állam más polgára, újabb terheknek lesz alávetve s nem illő, hogy e fajt a főiskola sújtsa. Ezen kicsinynek látszó ok a magyar ref. fajt megakadályozza abban, hogy tudományos pályán versenyre kelhessen a többi vallásfelekezettel. Szónok kívánná, hogy más kiegészítő eszköz keresessék, nem a tandíj emelés. A tandíjat inkább le kell szálítani, mint emelni. Miután ideiglenes a baj, mely a főiskolát fenyegeti, remény van rá, hogy Debreczenben nemokára egy teljes 8 osztályú realskola állítatik fel, mely apszantani fogja a gym. tanulókat számát, s a városi polgárság körében is megrendülhet a bizalom a főiskola iránt, — szónok a tandíjemelést el nem fogadhatja.

Ritoók Zsigmond osztja ugyan előtte szóló indokait, de más kiegészítő eszköz a tandíj felemelésénél nem lát. — Minden más intézkedés nagyobb elkeseredésre szolgáltatna alkalmat. Szónok 130 tandíjmentes tanuló mellett meg azt kíváná, hogy a jótéteményesek feltandíj fizessenek. A tanári fizetések egyenlítése szónok szerint el volna fogadandó.

Ha a tanárok az első és 2-ik osztályban a legnagyobb szigorral járnának el annak megvizsgálásában, hogy az illető tanuló alkalmas-e a tanulói pályára vagy sem, s alkalmatlanok más pályára utasítottának: akkor a jövőben a párhuzamos osztályok számát csökkenteni lehetne.

György Endre a 8-ik osztályban párhuzamos osztály felállítását — a statisztikai adatok alapján — nem tartja szükségesnek. A főiskola anyagi állapota nyomasztó s ezzel számolni kell. Szónok a tanárok fizetésének

Mohács, Pusztaszer, Pázmán, Dobó, Zrínyi a költő. Sziget, A nándori toronyőr, A pusztai sir, Etele, Klára Visegrádon, Szent László, Hunyadi halála, vagy a magyar közelet, tudomány, költészet stb. nagyjaival foglalkoznak, mint Kisfaludy Károly sírjára, Csák, Jittel halálakor, Budai temető, L-né emlékkönyvébe, Desewffy Aurel, Megyeri, Kölcsey stb. Vagy végre magyar vonatkozásnak, mfut Egr: bor, V. Ferdinánd felgyógyulásakor, Magyarország címere, Az átok. Egy kibujdosott végsőhajása. B. P. emlékkönyvébe, Pest márcz. 13. 1838. stb.

Napoleon és Világzaj című epigrammáit ugyanamaz idegen felistennel foglalkoznak; de azért nem magyar, nem a miénk-e ez a két remekmű? Sokkal inkább magyar és sokkal inkább a miénk, mint a 80-as évek hydrafejű lyrájának legalább is fele.

Azonban nem szándékozom sem Vörösmartyról általában sem az epigrammáiról különösen tanulmányt írni, még kevésbé epigrammáiból elmeletet levonni. A tanulmányírást átengedem a Gyulai után sokáig késő hivatottaknak; az elmeletről pedig azt tartom, hogy az „öszhajú” s minden elmeletnél halásabb foglalkozás a költői művekbe való, semmi meliék-czel által nem befolyásolt o-ztarian gyönyörködés s jelen soraimnak czélja nem is egyéb, csak az, hogy összes munkái megjelenése alkalmából figyelemztessek egy igazán nagy költőre, kinek nevét ugyan mindenki, de költészetét vajmi kevesen ismerik. Ha valaki a mai terjedt határu s kozmopolita jellegű magyar lyra sivatagától megijedve, menekülni keres, — menjen vissza a multba, s találni fog nem egy-két oázst, melyen lelke felüdülhet.

Igmándi Miklós.

Az urfi.

Egy Magdolna és egy urfi történetét (persze kisebb kiadású, mint Rákosi népdramája) foglaltak írásba a bíróságnál.

Magdolna szép, viruló paraszt leány volt. Dalolt a tanyán a marokverő leányokkal, ügyesen forgatta a fényes, pengő sarlót s kitudja: tán, mint a szinpadbelinek, neki is volt szeretője, hozzá illő. Aztán megirigyelték tőle.

Ez — mondom — nem bizonyos s a tanyai Magdolna drámája ott kezdődik, ahol az urfi egyszer kilovagolt a tanyára.

Ő maga beregi konyerő szemekkel a toll alá:

— Ha kün jártam az erdőn ott vadászott s elkapta derekam. Alig tudtam menekülni esáson, tükken keresztül.

— Hát aztán?

— Üldözött, hajtott, mint a madarat aratáskor. Utolsó voltam mindig a munkában miatta. Nem volt maradásom. Ányekomban csüggyöt, mint level az ágou.

— Hát aztán?

— Aztán mondtam az urfiuak, hogy nem hozzá való vagyok én. Aztán mondtam neki: nem kell nekem se gyűrűje, se virágos keszkezője, se csókja, se ölelése.

— Hát aztán?

— Aztán mondtam neki, sirva mondtam, hogy baj lesz urfi.

— És?

A leány fakó arczán halvány pir ómlott szét; nem felelt, kőnyéjébe takarta szemét, s zokogása beszélt helyette.

Mintha ezt mondta volna: Csillag szállt a tanya fölé, pacsirta-fészken fiók csiripel a verdesi mezeien szárnyait, — otthon piczi urfi gügyög édes melódját...

Az az urfi! Míg az urfiak születnek mindig lesznek Magdolnák.

De előre látni, hogy ebből nem lesz urfi dáma.

Ó már is sir, a piczi sorsa miatt. Ezt a szinpadit Magdolna — a szivtelen — nem tette!

Mennyivel különb — ez az egyszerű leány.

— Nem vagyok én bolond, hogy rá számítottam volna. Nem tensuszonynak születtem én.

— Hát mit akar?

— Mit akarok? Abból a nagy szenvedésből egy örömem maradt. Kicsi kis fiam.

A vézna Magdolna, no nézzék: összes orritja öklét s olyan erő hangot hallat, alig ve-néd, hogy az óvé:

— Most meg azt akarja!

— A fiut?

— Azt! De nem addig van az. A beszülettem elvette... de ez az én kis fiam, az enyém, azt nem veszi el tőlem senki, inkább meghalok...

Szép jelenet volt ez. Amint a gyöngye leány ott állt égő szemekkel, az indulattól lábujjhegyre pipiskedve s a láb hevéből elfulladva hebegette meg egyszer:

— A fiamot azt nem adom, inkább meghalok!

Nos, előhívták az urfiát, aki nem messze lakik. Magdolna büne ott lászik indokolva az égő fekete szemekben, a derék alakon, a szép, sugár bajszon.

Az urfiak hej jól ismerik a kakuk madár szokását. A madár tanulmányának hasznát lehet venni. Az irnok ur akár előre is beirhatja, hogy az urfi így kiált föl:

— Ki ez a leány? én nem ismerem!

Várjon csak egy kissé az irnok ur. Ennek az urfiuak olyan nyílt szelid arca van. Nem lehet ez olyan szivtelen, mint a szinpadit Magdolna urfi.

No lám: megdöbben Magdolnájá látásán,

a részvét meleg tekintetével üdvözlöi őt s lát-szik a beteges leány arczán, hogy jól esik neki ez a tekintet.

— Miért hivattál ide, Magdolna, engemet?

— Tudja az urfi, miért.

— Panaszod van rám?

A nyájás haragra Magdolna ki se tudja hamarjában mondani, hogy igenis, panasz van. Csak hallgat s a szemhéjáról lefutó könnyek vekony ajkára gurulnak le.

— Hát nem értem, mi panasz lehetne rám, szól az urfi a bírőhoz. A gyerekük el-tartásáról gondoskodtam mindaddig, uri ruhát vettem neki, s éppen most akarom magamhoz venni, hogy fölneveljem.

Most értette már meg Magdolna szivét. Mint a fiát féltő nőtényi tigris, úgy ugrott elő az a vézna leány:

— Urfi, a gyerek az enyém, nálam marad!

Az urfi visszahökken:

— Hát ezért jöttél ide?

— Ezért!

— Jobb sorsa lesz nálam.

— Mindegy, nem adom, nem, nem adom!

— Amikor akarod, eljöhetsz hozzá, fiad-kéntszeretheted.

— Nem megyek én az urfihoz, nem adom és utóljára is mondom, hogy nem adom, inkább meghalok.

A bírő és az urfi, sőt a kopasz irnok is feltette a kérdést (az irnok ur természetesen csak ugy magában):

— Hát miért ez az ellenkezés?

— És Magdolna megfelel:

— Mert nem akarom, hogy az én fiamból urfiit neveljenek.

Békési Antal.

egyenl... erre al... nézve... daktika... több p... alap n... K... ság c... alatt m... Balogh... elvi e... lekezet... óhajta... bau ke... van. A... hatian... ki a k... fentart... egyenl... a más... nincsen... zetbeli... hogy 3... gyeen s... A... nem ta... je n z... U... nek ki... elmond... azon r... matlan... kezett... kívánja... S... zsef, g... hozzáj... lyet a... g a d... A... olvasó... A kiki... kezek... tőleg... berend... vidéki... Debr... I. G... 1. B... 2. Ha... 3. Ha... 4. Ha... II. A... 1. Br... 2. Ge... 3. Ha... III. B... 1. Ge... 2. Ha... pozitív... nem t... V. D... 1. Br... 2. Ge... 3. Ha... res te... VII. ... 1. Br... 2. Ha... 3. Ha... törtök... közgy... lós s... István... indítv... O z o... szöve... nál fo... elé a... jon fe... képvis... kéhez... sék... zeti f... nyén... semm... newá... tagj... belli... lése

